Wikipedia

Aramees

in Wikipedia, die vrye ensiklopedie

Aramees (*Arāmāyā*, Siries: ܐܪܡܝܐ) is 'n Semitiese taalgroep in die Afro-Asiatiese taalfamilie. Saam met die Kanaänitiese tale (waaronder ook Hebreeus) maak Aramees deel uit van die Noordwes-Semitiese tale en is dit verwant aan Arabies, een van die Sentraal-Semitiese tale. Die Nabatees-Aramese skrif word as 'n moontlike historiese voorloper en bron van die Arabiese alfabet beskou.

Aramees het 'n geskiedenis wat oor 3 000 jaar strek. Dit was die administratiewe taal van antieke ryke en 'n godsdienstige taal. Dit is ook die taal waarin groot dele van die Bybelse boeke Daniël en Esra geskryf is, en die hooftaal van die Joodse Talmoed. Aramees was daarnaas die moedertaal van Jesus van Nasaret.

Moderne Aramees is steeds die moedertaal van talle verspreide gemeenskappe, veral Assiriërs, maar word tans as 'n bedreigde taal beskou.

Aramees **ܐܪܡܝܐ, ארמית, Arāmît**	
Gepraat in:	Irak, Iran, Israel, Sirië, Turkye, Palestina
Gebied:	Midde-Ooste, Europa en Noord-Amerika
Totale sprekers:	550 000
Taalfamilie:	Afro-Asiaties Semities Wes-Semities **Aramees**
Skrifstelsel:	Arabiese alfabet, Aramese alfabet, Hebreeuse alfabet, Mandese alfabet, Siriese alfabet,
Taalkodes	
ISO 639-1:	*geen*
ISO 639-2:	`arc`
ISO 639-3:	`arc (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=arc)`

Nota: Hierdie bladsy kan IFA fonetiese simbole in Unicode bevat.

Inhoud

Geografiese verspreiding

Tydens die 12de eeu v.C. het groot getalle Arameërs hulle in die gebied van die huidige Sirië, Irak en Oos-Turkye begin vestig. Namate Aramees belangriker geword het, het dit die omgangstaal in die Mediterreense kusgebiede van die Levant geword en ook na die geweste oos van die Tigrisrivier uitgebrei. Joodse setlaars het die taal na Noord-Afrika en Europa saamgebring, terwyl Christelike sendelinge Aramees na Persië, Indië en selfs China gebring het.

Sedert die 7de eeu is Aramees as die lingua franca van die Midde-Ooste deur Arabies vervang. Nogtans het Aramees 'n belangrike literêre en liturgiese taal vir Joodse, Mandeïese en sommige Christelike gemeenskappe gebly en word dit nog steeds deur kleiner geïsoleerde groepe in sy oorspronklike taalgebied gepraat.

Aramese inskripsie oor die poort van die Mor-Gabriël-klooster in Suidoos-Turkye

Vanweë die politieke woelinge van die laaste twee eeue is Aramese moedertaalsprekers en gebruikers van literêre Aramees oor die hele wêreld verstrooi.

Aramese tale en dialekte

Aramees is eerder 'n groep van verwante tale as 'n enkele monolitiese taal. Die lang geskiedenis van Aramees, sy uitgebreide literatuur en sy gebruik deur verskillende religieuse gemeenskappe was almal faktore wat tot die verskeidenheid van die Aramese taalvariante bygedra het. Sommige Aramese dialekte is onderling verstaanbaar, terwyl ander as selfstandige tale ontwikkel het. Sommige van hierdie Aramese tale staan onder ander name bekend: Siriaaks is byvoorbeeld 'n taalkundige term wat spesifiek gebruik word om na die Oos-Aramese taal van Christelike gemeenskappe te verwys.

Die meeste dialekte kan as Oos- of Wes-Aramees beskryf word, waarby die Eufrates-rivier of die gebied net wes daarvan as die skeidingslyn dien. 'n Verdere belangrike onderskeiding is dié tussen moderne lewende Aramese tale (wat dikwels Neo-Aramees genoem word), Aramese tale wat nog literêre funksies vervul, en uitgestorwe variante wat oorwegend vir navorsers van belang is. Alhoewel daar sommige uitsonderings van hierdie reël is, kan Aramese taalvariante ter verduideliking as moderne, Middel- en Oud-Aramees; Oos- en Wes-Aramees; asook Aramese tale en Aramese dialekte geklassifiseer word.

Skryfstelsel

Die oudste Aramese alfabet het op die Fenisiese skryfstelsel gebaseer, waaruit Aramees geleidelik sy kenmerkende "vierkantige" styl ontwikkel het. Ook die antieke Israeliete en ander volke in Kanaän het hierdie alfabet oorgeneem om hul eie tale te skryf. Die Aramese skryfstelsel staan dan ook vandag beter bekend as die Hebreeuse alfabet, veral aangesien dit vir Bybelse Aramees en ander Joodse tekste in hierdie taal gebruik is.

Die tweede hoofsaaklike skryfstelsel wat vir Aramees in gebruik was is deur Christelike gemeenskappe ontwikkel: 'n skuins vorm wat as die Siriaakse alfabet bekend staan (die beeld aan die regterkant wys 'n voorbeeld een van sy variante, Serto).

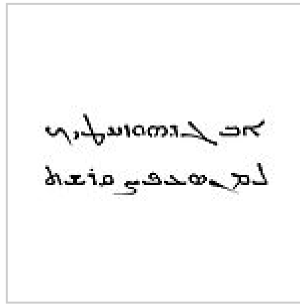

'n 11de eeuse boek in Siriaakse Serto

'n Sterk gewysigde vorm van die Aramese skryfstelsel, die Mandeïese alfabet, word deur die Mandeërs gebruik.

Naas hierdie alfabette is sekere afgeleide variante van die Aramese skryfstelsel deur antieke volke gebruik, waaronder Nabatees in Petra en Palmyreens in Palmyra. In die moderne tydperk is Toerojo soms met 'n aangepaste Latynse alfabet geskryf.

Arāmāyā in Siriese Esṭrangelā-skrif

Aramese alfabet

Ishu'a of Eeshu'a, die Siries-Aramese naam van Jesus van Nasaret

Die woord "Amen" in Siriese skrif

Hedendaagse gebruik

'n Nuwe Bybelvertaling is nou beskikbaar in Afrikaans genaamd "Die Pad van Waarheid tot die Lewe" waarin daar boeke is wat direk uit die oorspronklike Aramees vertaal is.[1]

Verwysings

1. Die Pad van Waarheid tot die Lewe. Kopiereg 2015 deur PadWLewe op die Afrikaanse vertaling. info@padwlewe.ch. Eerste druk – 2015. ISBN 978-0-620-67438-6. Gedruk deur SC (Sang Choy) International Pte Ltd.

Eksterne skakels

- Wikimedia Commons het meer media in die kategorie Aramees.

Normdata	BNF: cb11945295z (https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb11945295z) (data) (https://data.bnf.fr/ark:/12148/cb11945295z) · GND: 4085880-7 (https://d-nb.info/gnd/4085880-7) · LCCN: sh85006404 (https://id.loc.gov/authorities/subjects/sh85006404) · NDL: 00560313 (https://id.ndl.go.jp/auth/ndlna/00560313)